

Poslední zástupci křesťanských Asyřanů bojují v muslimském Turecku za přežití, za svou budoucnost, jazyk i tradice

- CZ24 News | 26. června 2020

TURECKO: Poslední zástupci Asyřanů bojují na tureckém jihovýchodě za přetrvání svých tradic. Komunita, která se modlí v aramejštině, jazyce, jímž mluvil Ježíš, pomalu mizí. Násilnosti a chudoba vyhnaly z Turecka ve 20. století většinu z nich. Přestože sýrijská populace nedávno lehce vzrostla, jejich jazyk i kultura stále balancují na pokraji zániku.

Několik desítek věřících se v neděli schází v sýrijském kostele ze 6. století v Mardinu na jihovýchodě Turecka. Je to jedna z posledních mší této komunity východních křesťanů, která se ještě koná.

Násilí a nízká životní úroveň vypudila v průběhu 20. století většinu obyvatel. V tomto regionu nyní žijí přibližně jen čtyři tisíce Sýrijců, nazývaných též Asyřané či Chaldejci.

Diaspora se usadila po celé Evropě, v Německu žije více než 100 tisíc Sýrijců a téměř tolik také ve Švédsku. Desetitisíce jich se nachází také v Belgii, ve Francii a v Nizozemsku. Na 20 tisíc Sýrijců žije rovněž v Istanbulu.

Vymírá jazyk, náboženství i kultura

Čtyřicetiletý Yuhanun Akay žije v turecké provincii Mardin v několik století starém městečku Gülgöze, které kdysi obývaly stovky rodin. Dnes jsou tu jen tři. Z jedné z nich pochází i Akay, zemědělec a otec osmi dětí.

„Dříve jsme mívali v našem městečku sedm kněží. Měli jsme také tři kostely, každá čtvrť měla svůj vlastní. Vždy v neděli při mši byly plné k prasknutí,“ popisuje Akay.

Podle něj neslouží od roku 2001 v jeho městečku mši už žádný kněz. Znepokojuje jej nejen osud náboženství, ale také jazyka. Uvádí, že škola, kde se učil aramejštinu, již neexistuje. „Je to těžké. Už tu není nikdo, kdo by děti učil,“ stěžuje si.

Se svou manželkou Soniou se snaží předávat kulturní dědictví svým dětem. V případě potřeby volají kněze z nedalekého města.

Deniz Kirilmazová, učitelka v důchodu, vysvětluje, že od 90. let se život značně zlepšil. „Pro naše kostely a kláštery je důležité, abychom žili zde a pokračovali v tradicích, které pro nás mají velký smysl,“ uvádí.

„Naše řeč se pozvolna vytrácí. Když náboženství, jako je to naše, a takový národ vymře, je to velmi vážné a velmi smutné,“ dodává Akay.

Po krvavé minulosti svítá Sýrijcům nová naděje

Mnozí Asyřané byli zabiti v roce 1915, když osmanské úřady za první světové války masakrovaly tisíce Arménů. Ti, kdo přežili, a jejich potomci ve 20. století postupně Turecko opouštěli, zvláště v letech 1980 až 1990 kvůli bojům mezi armádou a kurdskými povstalci na jihovýchodě země.

Nynější prezident Recep Tayyip Erdogan, když byl v letech 2003 až 2014 premiérem, povzbuzoval ty, kdo Turecko opustili, aby se vrátili. Sliboval jim navrácení majetku.

Toto gesto vyvolalo naději na obnovu starých městeček, ale většina Sýrijců se vrací jen na letní dovolenou a jejich moderní domy zůstávají po zbytek roku prázdné. Přestože ekonomické problémy a politický tlak stále zůstává, nedávný mírný nárůst populace zasévá naději pro Asyřany, jejich jazyk i kulturu.